

Bilaga 07

Miljö- och klimathandlingsplan 2020

Stockholms
stad

Miljö- och klimathandlingsplan

Södermalm 2020

stockholm.se

Innehåll

Södermalms miljö- och klimathandlingsplan 2020.....	4
Inledning.....	4
Bakgrund.....	4
Miljöpåverkan och rådighet	4
Genomförande och uppföljning	5
Ansvar	5
Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040	5
En fossilfri organisation 2030	7
Ett klimatanpassat Stockholm	9
Ett resurssmart Stockholm	11
Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanslagda ekosystem.....	14
Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö.....	16
Ett giftfritt Stockholm	17

Södermalms miljö- och klimathandlingsplan 2020

Inledning

Södermalms miljö- och klimathandlingsplan är ett förvaltningsövergripande dokument, där mål som formulerats inom Stockholms stads miljöprogram 2020-2023 samt Klimathandlingsplan 2020-2023 implementeras i förvaltningens miljöarbete.

Planen speglar förvaltningens miljö- och klimatarbete under verksamhetsåret 2020. Planen är anpassad för förvaltningens verksamheter och tar därför bara upp mål och etappmål som berör nämndens verksamheter och där nämnden har ett genomförandeansvar. Aktiviteter och indikatorer som finns med i verksamhetsplanen 2020 och som är kopplade till det nya miljöprogrammet presenteras under varje mål.

Bakgrund

Stockholms stads miljöprogram gäller för 2020-2023. Programmet är ett stadsövergripande styrdokument som är strukturerat utifrån de högst prioriterade målen för Stockholms miljö på lång sikt, målen är:

- Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040
- En fossilfri organisation 2030
- Ett klimatanpassat Stockholm
- Ett resurssmart Stockholm
- Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem
- Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö
- Ett giftfritt Stockholm

De prioriterade målen omfattar var för sig ett antal etappmål för programperioden 2020-2023.

Miljöpåverkan och rådighet

Inom flera av förvaltningens enheter sker aktiviteter varje dag som har konsekvenser för miljön; transporter, energiförbrukning, upphandling av varor och tjänster, inköp, resursförbrukning och avfallshantering. Inom enheterna finns möjligheter att konkret minska förvaltningens totala miljöpåverkan. Dessutom finns miljöpåverkan som är knutna till mer strategiskt och långsiktigt arbete som rör ställningstaganden och beslut i olika ärenden som

förvaltningen handlägger och genomför. Detta kan exempelvis vara aktuellt i remissvar, i dialog och samverkan med andra förvaltningar vid utbyggnads- och exploateringsprojekt i stadsdelsområdet samt i arbetet med investeringar och drift och underhåll av parker och naturområden. Centralt för miljö- och klimathandlingsplanen är att miljömedvetenhet ska integreras i alla verksamheter. Rådigheten ser emellertid olika ut för förvaltningens skilda verksamheter.

Genomförande och uppföljning

Miljö- och klimathandlingsplanen ska fungera som ett dokument som förvaltningens alla verksamheter ska arbeta efter och som enheterna kan utgå ifrån när de formulerar åtaganden och arbetsätt. Alla som arbetar inom förvaltningen ska känna till miljö- och klimathandlingsplanens innehåll och tillämpa den i det dagliga arbetet.

Utfallet för de uppsatta indikatorerna och aktiviteterna redovisas i samband med tertialrapporter och i verksamhetsberättelsen i stadens integrerade system för ledning och styrning (ILS).

Ansvar

Avdelningscheferna är ansvariga för att skapa goda förutsättningar för miljö- och klimatarbetet på enheterna, ta vara på och utveckla personalens kompetens och engagemang i miljö- och klimatfrågor samt driva arbetet framåt.

Nedan presenteras de sju prioriterade målen med underliggande etappmål.

Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040

Målbilden är att Stockholms stad och dess invånare har ställt om sin energianvändning till att vara fossilfri till år 2040. Detta innebär att energianvändning för uppvärmning, transport el- och gasanvändning i Stockholm inte genererar några nettoutsläpp av växthusgaser samt att staden verkar för att konsumtionens globala klimatpåverkan minskar kraftigt.

Etappmål för programperioden

- Minskade växtgasutsläpp – högst 1,5 ton CO₂e per invånare
- Minskad klimatpåverkan från konsumtionen

Målet om ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm bidrar särskilt till de globala målen nummer 7 Hållbar energi för alla, nummer 12 Hållbar konsumtion och produktion samt nummer 13 Bekämpa klimatförändringarna.

Minskade växthusgasutsläpp – högst 1,5 ton CO₂e per invånare

Etappmålet innebär att år 2023 ska de totala växthusgasutsläppen i ett växande Stockholm ha minskat till att vara högst 1,5 ton CO₂e per invånare. De växthusgasutsläpp som ingår i beräkningarna är de som orsakas av all energianvändning inom Stockholms stads geografiska gräns. Det innebär utsläppen från vägtransporter, spårtrafik, sjöfart, arbetsmaskiner, starter och landningar vid Bromma flygplats, uppvärmning, tappvarmvatten, kylning samt användning av el och gas. Några av de mest betydelsefulla reduktionspotentialerna som beräknats är

- ökad andel förnybara bränslen i lätta och tunga fordon
- ökad andel elfordon
- krav på klimateffektiva transporter vid upphandling

Några åtgärder som främjar att etappmålet uppnås är bland annat

- Genom stadsplanering bidra till transporteffektivitet och ett ökat kollektivt resande samt ökat resande med cykel.
- Stimulera delningsekonomi, exempelvis genom att främja bilpooler.

Minskad klimatpåverkan från konsumtionen

Etappmålet innebär att de konsumtionsbaserade klimatutsläppen behöver minska. Staden är en upphandlande myndighet som kan påverka konsumtionens klimatpåverkan genom kravställande i inköpsprocessen. Staden kan i det arbetet gå före och inspirera.

Några åtgärder som främjar att etappmålet uppnås är bland annat

- Minimera verksamheternas tjänsteresor med flyg
- Införa kostplaneringsverktyg som beräknar klimatbelastningen så att måltider blir både näringsrika och får en minskad klimat- och miljöbelastning.

Aktiviteter och indikatorer i verksamhetsplanen 2020 som är kopplade till etappmålen är följande

Aktiviteter

Förvaltningens alla verksamheter ska ha kännedom om stadens nya Rese- och mötespolicy.

KF-indikator	KFs årsmål	Nämndens årsmål
Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,9 kg CO2 per kg livsmedel	1,9 kg CO2 per kg livsmedel

Andra dokument att känna till och arbeta vidare med inom området är,

- Klimathandlingsplan 2020-2023 – För ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040
- Handlingsplan för en Fossilbränslefri organisation 2030.

Förvaltningens nuläge

Förvaltningens har idag 13st miljöfordon, som antingen går på el eller gas. Vissa verksamheter har ett stort behov av att ha motordrivna fordon i deras dagliga arbete. Antalet bilar i förvaltningen kommer troligen vara detsamma framöver men flertalet kan förhoppningsvis gå mot mer eldrivet.

Förvaltningens alla verksamheter ska följa stadens rese och mötespolicy som ska läggas upp på intranätet.

Förvaltningen har ordnat en licens i "Hantera livs". På detta sätt kan vi nu få åtkomst till information om hela förvaltningens inköp av livsmedel från stadens centrala ramavtal.

En fossilfri organisation 2030

Målbilden är att Stockholms stads organisation ska vara fossilfri 2030 inom samma systemgränser som stadens övriga utsläppsmål. Genom att staden går före och ska vara fossilfri redan år 2030 behöver växthusgasutsläppen från energianvändningen i stadens organisation minska i en snabbare takt än motsvarande utsläpp i den geografiska staden.

Etappmål för programperioden

- Minskade växthusgasutsläpp- högst 105000 ton CO2e från stadens verksamheter
- Effektiv energianvändning

Minskade växthusgasutsläpp- högst 105000 ton CO2e från stadens verksamheter

Etappmålet innebär att växthusgasutsläppen från stadens verksamheter ska minska med 30 procent under programperioden, för att nå det övergripande målet om en fossilfri organisation. Stadens egen fordonspark består idag av miljöfordon och ett utbyte

Målet om en fossilfri organisation bidrar särskilt till de globala målen nummer 7 *Hållbar energi för alla*, nummer 12 *Hållbar konsumtion och produktion* samt nummer 13 *Bekämpa klimatförändringarna*.

mot fossilfria fordon sker kontinuerligt inom ramen för stadens egna fordonsupphandlingar. Inom flera av stadens verksamheter testas elcyklar istället för bil vilket också ger hälsoeffekter. Gröna hyresavtal kan vara ett verktyg för att driva miljö-och klimatarbetet framåt och kan testas i mindre skala. Det finns koppling till fossilfrihet men även andra miljöaspekter kan beaktas.

Staden köper varor och tjänster för cirka 35 miljarder kronor per år. Staden har därmed en stor påverkan att minska klimatpåverkan genom att ställa krav i sina upphandlingar på till exempel arbetsmaskiner, egna fordon, el, livsmedel, plastprodukter, vitvaror med mera.

Några åtgärder som främjar att etappmålet uppnås är bland annat

- Identifiera vilka hyresavtal inom stadens nämnders och bolagsstyrelsers som är bäst lämpade för gröna hyresavtal och initiera pilotprojekt.
- Ställa krav på fossilfrihet avseende fordon, transporter och arbetsmaskiner, vid lokalinhyrningar samt vid inköp och upphandling.

Effektiv energianvändning

Den totala köpta energin i stadens verksamheter bibehålls på samma nivå under programperioden. Etappmålet innebär att staden effektiviserar sin energianvändning med 5 procent relativt den verksamhet som bedrivs. Byggnader som är äldre än tio år ska energieffektiviseras med 10 procent. På så sätt blir energianvändningen mer effektiv i den växande staden.

Produktionen av solenergi ska öka med 100 procent. En av de mest betydelsefulla reduktionspotentialerna som beräknats är bl.a. energieffektivisering i det befintliga byggnadsbeståndet

Några åtgärder som främjar att etappmålet uppnås är bland annat

- Fortsatt prioritera en effektivisering av energianvändningen genom driftoptimering, förbättrat klimatskal, energieffektiv belysning (LED), utbyte av vitvaror och torkskåp i förskolor och installation av solceller.
- Energieffektiviseringar av byggnader vid större renoveringar och ombyggnationer.

Aktiviteter och indikatorer i verksamhetsplanen 2020 som är kopplade till etappmålen är följande

Aktiviteter
Inventera och planera för energieffektivisering i förvaltningens verksamhetslokaler
Anordna en dag för hållbarhet i förvaltningens verksamheter.

KF-indikator	KFs årsmål	Nämndens årsmål
Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 %	2 %
Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	3,64 GWh

Andra dokument att känna till och arbeta vidare med inom området är

- Klimathandlingsplan 2020-2023 – För ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040
- Handlingsplan för en Fossilbränslefri organisation 2030.

Förvaltningens nuläge

Förvaltningen har i år fått klimatpengar till LED investeringar på Hornstulls servicehus, Nytorosgårdens vård- och omsorgsboende och förskolan Malmgården. Klimatpengar har även erhållits till att byta ut vitvaror i förvaltningens verksamheter. Med flertalet av dessa investeringar kan energiförbrukningen komma att halveras för just belysning och vitvaror.

Förvaltningen planerar att som förra hösten ha en dag för hållbarhet i verksamheterna. Där verksamheterna själva får planera inför denna dag.

Ett klimatanpassat Stockholm

Målbilden är att Stockholm har utvecklats till en stad som är väl förberedd att kunna hantera konsekvenserna av ett förändrat klimat. Stockholm ska ha en hög kapacitet att hantera både direkta och indirekta effekter av exempelvis höga vattennivåer och flöden, skyfall, värmeböljor och långvarig torka. För att klimatanpassa Stockholm krävs att stadens nämnder och bolagsstyrelser samverkar internt så att arbetet samordnas och är effektivt. Det är av vikt att inte bara samverka kring stadsutveckling utan även kring befintlig stadsbebyggelse samt förvaltning och skötsel av vidtagna åtgärder.

Målet om ett klimatanpassat Stockholm bidrar särskilt till de globala målen nummer 11 *Hållbara städer och samhällen* och nummer 13 *Bekämpa klimatförändringarna*.

Etappmål för programperioden

- Stärk förmåga att hantera effekter av skyfall
- Stärkt förmåga att hantera effekterna av värmebölja

Stärk förmåga att hantera effekter av skyfall

Etappmålet innebär att förmågan att förebygga störningar såväl i befintlig stadsmiljö som vid stadsutveckling behöver byggas upp under programperioden

Några åtgärder som främjar att etappmålet uppnås är bland annat

- Bygga mångfunktionella ytor som bidrar till att hantera skyfall.
- Säkerställ hållbar dagvattenhantering genom exempelvis gröna tak och genomsläpplig beläggning samt växtbäddar och skelettjordar med träd i stadsmiljön.

Stärkt förmåga att hantera effekterna av värmebölja

Etappmålet innebär att åtgärder riktas mot att göra Stockholm mer förberett att hantera höga temperaturer vid värmebölja, så att risken för negativ påverkan på människors liv och hälsa minskar

Några åtgärder som främjar att etappmålet uppnås är bland annat

- Utöka stadsmiljön med mer grönska, vatten och vegetation som skuggar.
- Genomför temperatursänkande åtgärder på och i anslutning till byggnader för att säkerställa god inomhusmiljö.
- Ordna svalkande miljöer, exempelvis svala rum på boenden.
- Bygg mångfunktionella, svalkande utomhusmiljöer.
- Identifiera lösningar för att samla in regnvatten som kan återanvändas under perioder med torka.

Aktiviteter i verksamhetsplanen 2020 som är kopplade till etappmålen är följande

Aktiviteter
Genomföra skötselåtgärder i naturreservatet Sickla Park enligt skötselplan
Genomföra skötselåtgärder i naturreservatet Årsta holmar enligt fördjupad skötselplan.
Genomföra trädförnyelse

Andra dokument att känna till och arbeta vidare med inom området är,

- Översiktsplan för Stockholms stad
- Dagvattenstrategi - Stockholms väg till en hållbar dagvattenhantering
- Grönare Stockholm - Riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden

Förvaltningens nuläge

Förvaltningen har sökt och fått klimatpengar för att förse befintliga planteringar och trädgröpar med nya växtbäddar med biokol. Åtgärden kommer att bidra till att minska koldioxidhalten i atmosfären och bidrar dessutom till att fördröja dagvatten vid skyfall. Under perioden har projektering färdigställts och arbete påbörjats med att förse trädgröpar med biokolsbäddar vid Wollmar Yxkullsgatan då det finns ett stort behov av att hantera dagvatten på platsen.

Ett resurssmart Stockholm

Målbilden är att Stockholms stad har utvecklats till en stad där resurser används effektivt och i enlighet med EU:s avfallshierarki.

Etappmål för programperioden

- Minskad resursanvändning och klokare konsumtion
- Ökad recirkulation av materiella resurser inom staden

Minskad resursanvändning och klokare konsumtion

Etappmålet innebär minskad användning av resurser och klokare val av produkter och tjänster. Under programperioden ska återbruket i Stockholm öka väsentligt och inom stadens verksamheter mångdubblas. Såväl dricksvattenförbrukningen som matsvinnet ska minska inom stadens verksamheter till 2023.

Minskad resursanvändning och klokare konsumtion avseende produktval är grunden till en cirkulär ekonomi och en god resurshushållning. För att minska resursanvändningen krävs omprioriteringar. Klokare val handlar om att välja produkter som kan recirkuleras, att de inte innehåller skadliga ämnen eller är svåra att återvinna.

Några åtgärder som främjar att etappmålet uppnås är bland annat

- Minimera matsvinn i stadens verksamheter.
- Minimera onödig materialåtgång genom väl planerade upphandlingar i stadens verksamheter.
- Underlätta för ökat återbruk genom exempelvis fler pop-up-återbruk, stationära återbruk, förstärkning på

Målet om ett resurssmart Stockholm bidrar särskilt till de globala målen nummer 11 Hållbara städer och samhällen och nummer 12 Hållbar konsumtion och produktion.

återvinningscentraler och åtgärder för ökat återbruk av textilier.

- Använda stadens interna återbrukscentrum, Stocket, som ett förstahandsalternativ i samband med inköp av möbler och inventarier till stadens verksamheter.

Ökad recirkulation av materiella resurser inom staden

Etappmålet innebär ökad materialåtervinning framför förbränning och omvandling till fjärrvärme för de material där det är möjligt. För matavfallet finns ett nationellt etappmål till 2020 som innebär att minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara. Stockholms stad har en högre ambitionsnivå med målsättningen att insamlingsgraden ska vara 60 procent år 2020 och öka till 70 procent år 2021.

Några åtgärder som främjar att etappmålet uppnås är bland annat

- Arbeta för ett resurseffektivt återbruk av grus som används för sandning av gator och cykelväg under vinterhalvåret.
- Öka möjligheterna för stadens verksamheter och hyresgäster att sortera ut matavfall samt övriga avfallsfraktioner.
- Verka för att textilier tas om hand resurseffektivt så att mängden textilier som går till förbränning minskar.

Aktiviteter och indikatorer i verksamhetsplanen 2020 som är kopplade till etappmålen är följande

Aktiviteter
Fortsätta arbetet med att sortera matavfall och förbättra källsorteringen i förvaltningens verksamheter.
Alla verksamheter arbetar för att användningen av plast fasas ut så långt som möjligt.
Anlägga boplatser för bin av återanvänd baksand från lekplatserna

KF-indikator	KFs årsmål	Nämndens årsmål
Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	70 %	70 %
Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	4500 st	40 st

Andra dokument att känna till och arbeta vidare med inom området är,

- Översiktsplan för Stockholms stad
- Avfallsplan för Stockholm 2017-2020
- Klimathandlingsplan 2020-2023 – För ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040
- Handlingsplan för minskad spridning av mikroplast
- Program för avfallshantering i det offentliga rummet
- Handlingsplan för ökad matavfallsinsamling i Stockholms stad för biologisk behandling
- Slamstrategi för Stockholm Vatten och Avfall AB.

Förvaltningens nuläge

Från och med den 1 januari 2021 blir det obligatoriskt med matavfallsinsamling för verksamheter med storkök som serverar fler än 25 portioner per dag. Inför detta inventerar förvaltningen vilka av dessa verksamheter som inte redan har matavfallsinsamling och undersöker förutsättningarna för dessa att kunna börja sortera matavfall och ge dem stöd i detta.

Miljösamordnarfunktionen på förvaltningen är med i en referensgrupp för handlingsplan för plast, projektet är nu i den fas där fokus kommer ligga på att formulera förslag till åtgärder till handlingsplanen.

I och med att förvaltningens huvudkontor flyttar till Hammarby sjöstad 2021 så har en stor inventering av möbler genomförts, det som inte går med i flytten ska återanvändas inom stadsdelens verksamheter samt läggas ut på Stocket för att återbrukas.

Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem

Målbilden innebär att den biologiska mångfalden i Stockholm är hög och motståndskraftig mot förändringar samt att den bidrar med många olika ekosystemtjänster. Tillkommande bebyggelse bidrar till att stärka ekosystemtjänster och öka den biologiska mångfalden.

Etappmål för programperioden

- Upprätthålla funktioner och samband för biologisk mångfald i stadens blå och gröna infrastruktur
- Ökat genomförandet av förstärkningsåtgärder, ekologisk kompensation och naturvårdsskötsel
- Ökad andel livsmedel och varor i stadens inköp som gynnar biologisk mångfald

Upprätthålla funktioner och samband för biologisk mångfald i stadens blå och gröna infrastruktur

Etappmålet innebär att åtgärder vidtas för att upprätthålla den biologiska mångfalden i staden och att staden kan växa samtidigt som livsmiljöer för växter och djur inte fragmenteras eller förorenas.

Några åtgärder som främjar att etappmålet uppnås är bland annat

- Värna naturreservat och naturområden där intrång kan ge enriktade förluster till exempel de områden som har tagit mycket lång tid för att etablera eller de områden som har ett strategiskt läge i den blågröna infrastrukturen.
- Tillskapa nya blå och gröna miljöer som bidrar till områdets ekologiska motståndskraft och robusthet vid ny bebyggelse.
- Verka för ekologiskt anpassad skötsel i både nyskapade och befintliga naturmiljöer, till exempel anlagda groddammar, gamla ekmiljöer och andra artrika inslag i det kulturlandskap som givit upphov till Stockholms särskilda naturkvalitéer.
- Förbättra de fysiska förutsättningarna för fisk, bottendjur, groddjur, sjöfåglar med flera i stadens vattenecosystem genom att avlägsna vandringshinder, återskapa vegetation i strandmiljöer och öka variationen i vattennivåer och vattenflöden.

Ökat genomförandet av förstärkningsåtgärder, ekologisk kompensation och naturvårdsskötsel

Etappmålet innebär att staden ska stärka förmågan att genomföra åtgärder som gynnar den biologiska mångfalden.

Målet om ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem bidrar särskilt till de globala målen nummer 6 *Rent vatten och sanitet*, nummer 14 *Hav och marina resurser* samt nummer 15 *Ekosystem och biologisk mångfald*.

Några åtgärder som främjar att etappmålet uppnås är bland annat

- Genomför särskilda satsningar på prioriterade arter och miljöer, både när det gäller skötsel, restaurering och förstärkningsåtgärder
- Utveckla processer och verktyg som till exempel grönytefaktorn för att arbeta med biologisk mångfald inom stadsplanering.

Ökad andel livsmedel och varor i stadens inköp som gynnar biologisk mångfald

Etappmålet innebär att staden vid upphandling och inköp i ökad utsträckning konsumerar varor med miljömärkning och utifrån ambitionen att maten ska vara god, näringsriktig, hållbar, integrerad, trivsamt och säker i enlighet med stadens Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat. Under programperioden ska andelen ekologiska livsmedel av inköpta måltider och livsmedel till stadens verksamheter öka från hälften till drygt två tredjedelar.

Några åtgärder som främjar att etappmålet uppnås är bland annat

- Öka andelen ekologiskt producerade varor i stadens inköp samt ett ökat utbud av vegetariska livsmedel och varor producerade i nivå med svenska djurskyddsregler.
- Vid inköp och upphandling ställa krav på god djurhållning.
- Vid inköp och upphandling använda Världsnaturfondens köttguide och konsumentguide för fisk följs, i syfte att bidra till den biologiska mångfalden samt till fiskbestånden i haven

Aktiviteter och indikatorer i verksamhetsplanen 2020 som är kopplade till etappmålen är följande

Aktiviteter
Verksamheter som köper livsmedel och måltider förhåller sig till Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat
Genomföra skötselåtgärder i naturreservatet Sickla Park enligt skötselplan
Genomföra skötselåtgärder i naturreservatet Årsta holmar enligt fördjupad skötselplan
I samband med parkutveckling välja växtmaterial med goda egenskaper för pollinerare
Genomföra trädförnyelse

KF-indikator	KFs årsmål	Nämndens årsmål
Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	55 %	70 %

Andra dokument att känna till och arbeta vidare med inom området är,

- Grönare Stockholm- Riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden
- Översiktsplan för Stockholms stad
- Stockholms stads handlingsplan för god vattenstatus
- Dagvattenstrategi - Stockholms väg till en hållbar dagvattenhantering
- Stockholms stads kemikalieplan
- Handlingsplan för minskad spridning av mikroplast
- Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat

Förvaltningens nuläge

För att utveckla den biologiska mångfalden har insektshotell placerats ut i Tantolunden och i Vitabergsparken och på Långholmen har en sandbädd för solitärbin anlagts. I Tjurbergsparken har en ängsyta iordningställts. Plantering av nya träd har genomförts i första hand på platser där träd har varit nödvändiga att ta ner, men även träd på helt nya platser har planterats.

När det gäller andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden så klarar vissa av förvaltningens enheter det högt uppsatta nämndmålet på 70 %. Vissa enheter har svårt att nå detta mål då det inte finns rätt upphandlat sortimentet som styr inköpen.

Månatliga uppdateringar och riktande insatser mot enheter med förbättringspotential görs för att öka andelen och nå nämndens mål.

Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö

Målbilden är att Stockholm har utvecklats till en stad där dess invånare inte utsätts för skadlig exponering av buller eller luftföroreningar.

Nämnden har inget specifikt utpekad ansvar att genomföra aktiviteter som bidrar till att nå etappmålen under det prioriterade målet i miljöprogrammet. Men en aktivitet i verksamhetsplanen kan ändå kopplas till etappmålet - Minskad exponering av kvävedioxid och partiklar för stadens medborgare.

Målet om ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö bidrar särskilt till globala målen nummer 11 Hållbara städer och samhällen och nummer 3 Hälsa och välbefinnande.

Några åtgärder som främjar att etappmålet uppnås är bland annat

- Verka för en förnyelse av fordonsflottan och ökad elektrifiering.
- Arbeta för optimerad byggtrafik och godstrafik till exempel genom bygglogistik och krav på arbetsmaskiner samt samlastning.

Aktivitet i verksamhetsplanen 2020 som är kopplade till etappmålet är följande:

Aktivitet

Förvaltningens alla verksamheter ska ha kännedom om stadens nya Rese- och mötespolicy.

Målet om ett giftfritt Stockholm bidrar särskilt till de globala målen nummer 12 *Hållbar konsumtion och produktion* och nummer 3 *Hälsa och välbefinnande*.

Ett giftfritt Stockholm

Målbilden är i enlighet med det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö, att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

- Etappmål för programperioden
  - Minskade nivåer av skadliga ämnen i varor och kemiska produkter

Minskade nivåer av skadliga ämnen i varor och kemiska produkter

Staden ska driva utvecklingen mot en minskad användning av skadliga kemikalier, genom att följa den egna organisationens relaterade handlingsplaner

Några åtgärder som främjar att etappmålet uppnås är bland annat

- Fortsätta arbetet med kemikaliesmarta förskolor och verka för en giftfri miljö i förskolan.
- Ersätta produkter med önskat innehåll mot bättre alternativ genom inköp och upphandling
- Dokumentera de kemiska produkter och byggvaror som används i stadens verksamheter, med hjälp av bland annat kemikaliehanteringssystemet Chemsoft och Byggvarubedömningen.

Aktiviteter och indikatorer i verksamhetsplanen 2020 som är kopplade till etappmålet är följande:

Aktiviteter
Förskolan gör kemikaliesmarta val vid inköp av pedagogiskt material.
Alla verksamheter arbetar för att användningen av plast fasas ut så långt som möjligt.

KF-indikator	KFs årsmål	Nämndens årsmål
Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %

Andra dokument att känna till och arbeta vidare med inom området är,

- Stockholms stads kemikalieplan 2020-2023
- Handlingsplan för minskad spridning av mikroplast

Förvaltningens nuläge

Det har kommit ut en ny uppdaterad version av ”Vägledning och goda exempel för Kemikaliesmart förskola” som stadsdelens förskoleverksamheter kan ta del av.

Stadsdelens verksamheter inventerar årligen sina kemiska produkter de har och uppdaterar sedan i kemikaliehanteringssystemet Chemsoft.